

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Prawa Karnego

DPK-II.055.5.2024

Warszawa, 03 października 2024 r.

Pan

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na Pana petycję nadesłaną dnia 24 lipca 2024 r., zawierającą propozycję zmiany art. 179a ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, dalej „p.p.s.a.”), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W powyższej petycji wskazał Pan, że przepis art. 179a p.p.s.a. budzi wątpliwości i jest niezgodny z art. 13 § 1 p.p.s.a., a ponadto może naruszać prawo do sądu oraz prawo do sprawiedliwego procesu.

Zgodnie z art. 179a p.p.s.a., jeżeli przed przedstawieniem skargi kasacyjnej Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu wojewódzki sąd administracyjny stwierdzi, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania albo podstawy skargi kasacyjnej są oczywiście usprawiedliwione, uchyla zaskarżony wyrok lub postanowienie rozstrzygając na wniosek strony także o zwrocie kosztów postępowania kasacyjnego i na tym samym posiedzeniu ponownie rozpoznaje sprawę. Od wydanego orzeczenia przysługuje skarga kasacyjna.

Powyższy przepis został wprowadzony do porządku prawnego ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy - *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz. U. poz. 658). W uzasadnieniu ówczesnego projektu ustawy nowelizującej wskazano, że wprowadzenie mechanizmu autokontroli podyktowane jest względami ekonomiki procesowej. Rozwiązanie to miało na celu przyspieszenie czasu rozpoznawania skarg

kasacyjnych, bez potrzeby angażowania Naczelnego Sądu Administracyjnego. Powyższy przepis wprowadza wyjątek od zasady dewolutywności skargi kasacyjnej, nakazującej rozpoznanie sprawy przez sąd wyższej instancji na skutek jej wniesienia. Od orzeczenia wydanego w następstwie rozpoznania sprawy w ramach autokontroli przysługuje skarga kasacyjna, co oznacza, że zachowany jest standard dwuinstancyjności postępowania sądowoadministracyjnego.

Istotą autokontroli jest skontrolowanie przez wojewódzki sąd administracyjny wydanego przez siebie orzeczenia, tj. naprawienie popełnionych przy wyrokowaniu błędów i wydanie orzeczenia prawidłowego, w sytuacji, gdy sąd ten po zapoznaniu się ze skargą kasacyjną „od razu”, „na pierwszy rzut oka” oceni, że podstawy skargi kasacyjnej są oczywiście usprawiedliwione (wyrok NSA z 10 grudnia 2021 r., sygn. akt I OSK 1506/20, wyrok NSA z 4 lutego 2021 r., sygn. I FSK 45/19). Tryb autokontrolny nie jest postępowaniem drugoinstancyjnym, lecz postępowaniem nadal toczącym się przed sądem pierwszej instancji, który w wyniku uchylenia uprzednio wydanego wyroku, ponownie rozpoznaje sprawę, jako sąd pierwszej instancji w sprawie ze skargi złożonej do tego sądu (wyrok NSA z 14 maja 2024 r., sygn. akt III OSK 3168/23).

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości przepis art. 179a p.p.s.a nie jest niezgodny z art. 13 § 1 tej ustawy. Jak już wyżej wskazano przepis art. 179a p.p.s.a. stanowi wyjątek od zasady dewolutywności skargi kasacyjnej, wobec czego można stwierdzić, że regulacja ta jest przepisem szczególnym wobec art. 13 § 1 p.p.s.a. i odnosi się do jednego z etapów postępowania sądowoadministracyjnego, jakim jest postępowanie międzyinstancyjne, a dokładniej do tej jego części, w której sąd I instancji jest władny skorzystać z przysługujących mu uprawnień autokontrolnych i po wstępnym zbadaniu podstaw skargi kasacyjnej, uchylić błędne orzeczenie nie przekazując sprawy do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Ponadto wojewódzki sąd administracyjny w postępowaniu autokontrolnym nie występuje w charakterze sądu drugiej instancji i nie ma możliwości oddalenia skargi kasacyjnej. Sąd ten zobowiązany jest zbadać jedynie, czy w danym przypadku należy zastosować samokontrolę i w sytuacji, gdy „od razu”, „na pierwszy rzut oka” oceni, że podstawy skargi kasacyjnej są oczywiście usprawiedliwione ma możliwość uchylenia uprzednio wydanego wyroku i ponownego rozpoznania sprawy. Zastosowanie autokontroli będzie zatem możliwe tylko w przypadkach, w których błąd sądu był na tyle

wyraźny i niewątpliwy, że istnieje niemal pewność, że Naczelny Sąd Administracyjny dostrzegłby ten błąd i uchylił zaskarżony wyrok. W razie jakichkolwiek wątpliwości sąd pierwszej instancji powinien przedstawić skargę kasacyjną sądowi drugiej instancji celem jej rozpatrzenia. Wobec powyższego wojewódzki sąd administracyjny rozpoznając sprawę w trybie autokontroli nie ingeruje w sprawy, dla których zastrzeżona jest właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Instytucja autokontroli uregulowana w art. 179a p.p.s.a. nie narusza również prawa strony do sądu, czy też prawa do sprawiedliwego procesu, ponieważ, jak już wyżej wskazano, w przypadku braku możliwości zastosowania art. 179a p.p.s.a. skarga kasacyjna podlega rozpoznaniu przez Naczelny Sąd Administracyjny. Ponadto przewidziana w art. 179a p.p.s.a. możliwość wniesienia skargi kasacyjnej od wydanego w tym trybie orzeczenia oznacza, że istnieje możliwość kwestionowania całego orzeczenia, w tym również w zakresie podstaw dokonanej autokontroli, co w przypadku zasadności skargi kasacyjnej skutkuje uchynieniem całego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez wojewódzki sąd administracyjny w innym składzie (wyrok NSA z 26 kwietnia 2021 r., sygn. akt I OSK 3899/18).

Analiza treści omawianego unormowania oraz orzeczeń wydanych na jego podstawie przez sądy administracyjne nie daje podstaw do przyjęcia, że regulacja ta budzi wątpliwości, narusza prawo do sądu, czy narusza prawo do sprawiedliwego procesu, a zatem nie ma konieczności podejmowania prac legislacyjnych zmierzających do zmiany ww. przepisu.

Z poważaniem

Michał Hara

Dyrektor

Departament Prawa Karnego

/podpisano elektronicznie/

